

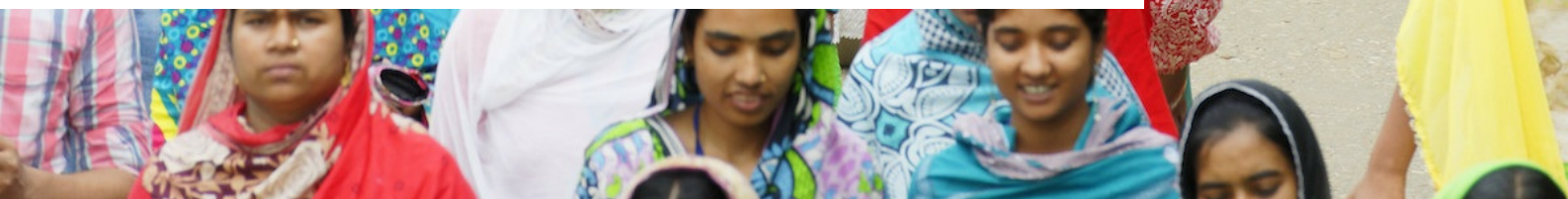

Bergen kommune

Rapportering offentlige anskaffelser 2022

for offentlig sektor (ikke omfattes av åpenhetsloven)

□

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltning av felleskapets ressurser skal offentlige virksomheter gå foran og ha et sirkulært og bærekraftig forbruk, og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens §5 om å respektere menneskerettighetene. I følge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget om åpenhetsloven, så oppfyller bedriftsmedlemmer i Etisk handel Norge åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, som er utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel og jobbe aktivt for å ivareta mennesker, samfunn, miljø og dyrevelferd. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der grunnleggende menneskerettigheter er en viktig komponent på lik linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at bare seriøse leverandører tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima eller bidrar til korrupsjon.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel og aktsomhetsvurderinger på et definert basisnivå. Rapporten for offentlig sektor gjelder anskaffelser og rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

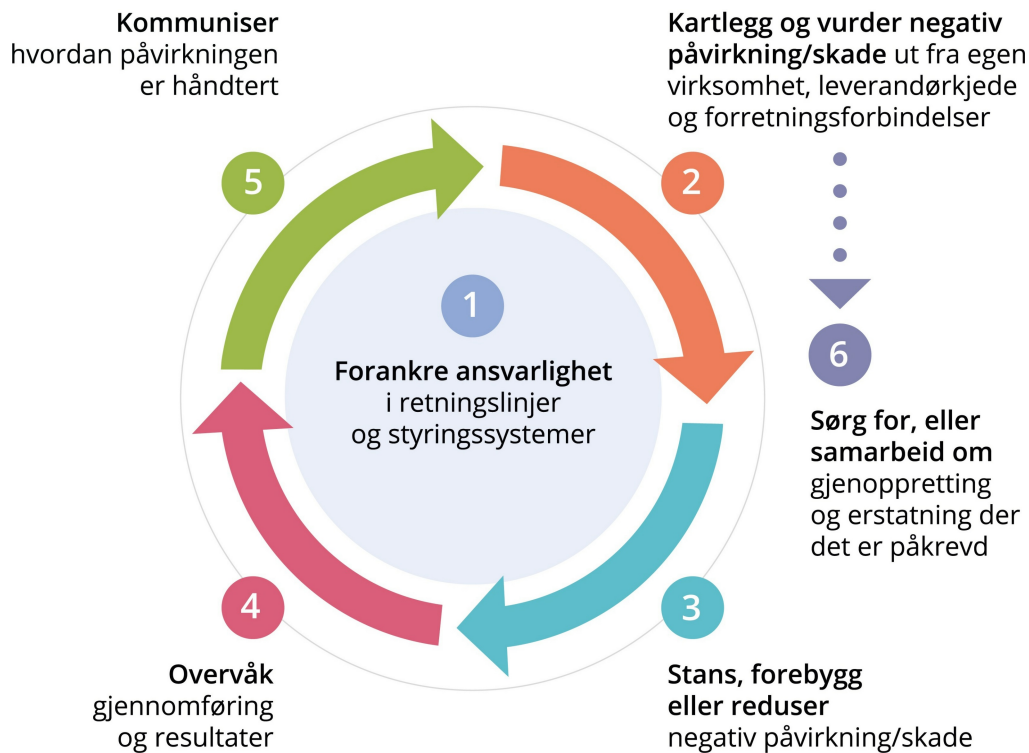
Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Rapportering på aktsomhetsvurderinger med hensyn til mennesker, samfunn og miljø

Årsrapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv. Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger utelukker ikke at en virksomhet har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Metoden for aktsomhetsvurderinger er godt egnet til å bistå virksomheter til å opptre ansvarlig gjennom å kartlegge og håndtere risiko for negative påvirkninger og skade forårsaket av egen virksomhet, i leverandørkjeden og hos forretningsforbindelser, med hensyn til grunnleggende menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det vil, basert på hvor i leverandørkjeden en virksomhet befinner seg, naturlig være ulik grad av delaktighet innenfor de ulike trinnene, men enhver virksomhet har plikt til å utøve ansvarlighet innenfor de ulike trinnene. Ansvarlighet i denne forbindelse for offentlig sektor baseres i stor grad på virksomhetens egen forankring, systemer og rutiner, egne vurderinger i forhold til risiko (basert på anerkjente kilder og egen kompetanse/erfaring), oppfølging av leverandør/kontrakt, kommunikasjon med berørte parter og samarbeid/bidra/påse sammen med leverandør om forbedringer/avvikshåndtering. Alle medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet på prinsipperklæringen om bærekraftig forretningspraksis med bruk av aktsomhetsvurderinger. Offentlige oppdragsgivere/virksomheter forplikter seg til å arbeide aktivt for samme mål innenfor det handlingsrommet loven til enhver tillater. I henhold til første pilar i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) har det offentlige et juridisk ansvar for å beskytte menneskerettighetene gjennom å utføre aktsomhetsvurderinger både i egne organer, i eierskap og i offentlige anskaffelser.

Denne årsrapporten er delt inn i kapitler basert på OECDs aktsomhetsvurderingsmodell, samt hensyntar de fire fasene av anskaffelsesprosessen for offentlig sektor. Anskaffelsesprosessen består av; 1. forankring, 2. planlegging, 3. gjennomføring og 4. oppfølging. De fire fasene er beskrevet i parentes i innholdsfortegnelsen under de seks trinnene i OECDs aktsomhetsmodell.

Forord fra virksomhetsleder

For Bergen kommunes anskaffelser er det nå obligatorisk å stille krav om ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter på områder der dette er aktuelt. Rammeverket som vi etablerte i 2019 gjennom byrådssaken «Respekt for grunnleggende menneskerettigheter» er en viktig plattform for arbeidet. Rutinen som er forankret i anskaffelseslovens § 5 forplikter kommunen til å stille krav og følge opp kravene. Aktiviteter i 2022 har i første rekke vært rettet mot å sikre at de rutiner som er gitt, blir fulgt. Videre har en jobbet med å forenkle det praktiske arbeidet både på leverandørsiden og hos oppdragsgiver, blant annet gjennom utvikling av egne elektroniske spørreskjema med innhold som er i tråd med DFØs mal for egenrapportering.

Som stor innkjøper av varer og tjenester som produseres utenfor Norge, vil vi så langt som mulig benytte vår adgang til å fremme menneskerettigheter hos våre leverandører og deres underleverandører. Gjennom medlemskapet i EHN har vi fått god støtte i arbeidet og vi har etablert nyttige kontaktpunkt hos andre offentlige oppdragsgivere. Vi utfordrer nå i større grad våre leverandører ved å stille spørsmål ved de tilbakemeldinger vi får og ikke minst ved å sikre profesjonell og risikobasert forvaltning av inngåtte kontrakter.

Kommunen har gjennom etablering av en sentral enhet for arbeidet med samfunnsansvar, tilrettelagt for at vi har et kompetansemiljø for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter og andre samfunnsansvarsområder. Enheten bidrar gjennom støtte til kommunens øvrige anskaffende avdelinger når det er behov for dette og formidler grunnkompetanse gjennom et fast obligatorisk kurs for alle som gjennomfører anskaffelser. Erfaringene så langt er at det grep som kommunen har tatt gjennom sentralisering av samfunnsansvar, fungerer i samsvar med intensjonen. Det vil si økt kvalitet, enhetlig praksis og flere og mer målrettede kontroller.

Tilgangen til opplæringsaktiviteter for nyansatte er nå et av de grunnleggende tilbudene vi får gjennom vårt medlemskap i EHN. For mer erfarne innkjøpere og kontraktsforvaltere har det i 2022 særlig vært nyttig med informasjon om Åpenhetsloven som trådte i kraft 1. juli. Likeså er nettverket vi har fått via EHN en viktig plattform for strukturerte diskusjoner om konkrete tema som dukker opp i vårt daglige arbeid.

" Etisk handel Norges nettverk gir oss mulighet til å samarbeide mer effektivt og slagkraftig for åpenhet i kommunens leverandørkjeder. "

Birigte Gullestad
Innkjøpssjef

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Bergen kommune

Adresse hovedkontor

Rådhusgaten 10

Antall ansatte

21 500

Navn, tittel og tlf.nr. for kontaktperson for rapporten

Juni Skjold Lexau, spesialrådgiver miljø- og samfunnsansvar, 93094014

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

juni.lexau@bergen.kommune.no

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Bergen kommune har en parlamentarisk styringsmodell med 7 byrådsavdelinger og et mindretallsbyråd bestående av AP og Venstre.

Den sentrale innkjøpsavdelingen, Innkjøp konsern, ligger på nivå 1 i byrådsavdeling for finans, næring og eiendom. Kommunen har i tillegg større innkjøpsmiljøer i flere etater i samme og andre byrådsavdelinger.

Informasjon om anskaffelser/avtaler

Samlet verdi innkjøp av varer og tjenester i rapporteringsåret (NOK)

6 620 772 946

Totalt antall aktive anskaffelser/avtaler i rapporteringsåret

1 190

Oppgi antall avtaler hvor det har vært gjennomført kontraktsoppfølging under rapporteringsåret

10

Mål og fremdrift

MÅL OG FREMDRIFT I RAPPORTERINGSÅRET

1

Mål :

Vi vil jobbe systematisk med implementering og gjennomføring av samfunnsansvar- og miljøkrav i hele organisasjonen. Det foreligger en rekke politiske føringer på krav til samfunnsansvar og miljø i kommunens anskaffelser, og det er utarbeidet rutiner og maler for dette. Basert på erfaringer gjør vi kontinuerlig forbedringer og tilpasninger i maler og rutiner. I rapporteringsåret skal vi for eksempel utforme et egenrapporteringsskjema på ansvarlig forretningspraksis, som skal brukes som grunnlag i kontraktsoppfølgingsmøter. Vi tror at dette vil føre til bedre oppfølging på området i året som kommer.

Status :

Egenrapporteringsskjema er laget og implementert i kontraktsoppfølgingsrutiner. Det blir straks lagt inn i kontraktsmalene våre. Vi har også gått over til å benytte DFØs kontraktsmal istedet for vår egen i løpet av året.

2

Mål :

Vi vil planlegge og evt gjennomføre etterkontroll/revisjon e.l. i fabrikk. Det er ikke besluttet hvilket kontraktsområde vi vil velge per tidspunkt, men bygg/anlegg ansees som relevant.

Status :

Dette er pt. ikke gjennomført. Leverandøren og dennes underleverandør på stein som vi hadde tenkt å gjennomføre kontroll hos, viste god kontroll og steinbrudd var i Portugal. Vi anså det slik etter å ha mottatt nærmere informasjon, at risikoen på stedet var lav.

3

Mål :

Vi vil lyse ut og inngå kontrakter på IKT-utstyr hvor det stilles ambisiøse krav til ansvarlig forretningspraksis i hele leverandørkjeden og ambisiøse krav til klima- og miljøpåvirkning.

Status :

Det ble inngått kontrakt for kjøp av mobiltelefoner og nettbrett i 2022. Det ble stilt krav til ansvarlig forretningspraksis, krav om arbeidsinkludering, krav om bruk av emballasje. Det ble også stilt kvalifikasjonskrav til styring og sporing av leveransekjeden og sertifisert miljøledelsessystem. Det er stilt miljøkrav til kjøretøy, krav til reparasjon og utbyttbare deler, miljøkrav til produkt, samt særlige krav til konfliktmineraler. Leverandør kan også tilby brukte mobiltelefoner. Lignende krav er også stilt i kontrakt for PC'er og skjermer, som også ble inngått i 2022.

4

Mål :

Vi vil fortsette å jobbe casebasert med gjennomgang av leverandørenes dokumentasjon på ansvarlig forretningspraksis sammen med kontraktsoppfølgere i kommunen.

Status :

Dette gjøres fortløpende.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Det vil særlig være fokus på kontraktsoppfølging av kravene og innhenting av egenrapportering fra alle kommunens avdelinger. Det er fortsatt behov for kompetanseheving i ulike deler av kommunen når det gjelder hva som er "godt nok" og arbeide for kontinuerlig forbedring hos kommunens leverandører.

Når det gjelder bygg/anlegg og IKT-utstyr vil dette være viktige satsingsområder hvor vi vil jobbe målrettet med å implementere en sirkulær tankegang i våre kontrakter og i vår organisasjon.

A woman wearing a traditional conical hat with a pink ribbon and a patterned shirt is smiling while working in a rice field. She is bent over, pulling up a clump of rice plants from the water. The background shows a vast, green rice paddy under a cloudy sky.

1

Forankring av ansvarlighet i virksomheten

Forankring av bærekraft i virksomheten handler om å ha relevante strategier, planer, policy og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger i anskaffelser som er vedtatt av ledelsen.

For en offentlig virksomhet vil det bl.a. bety å ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er risiko for brudd på slike rettigheter, i tråd med §5 i Loven om offentlige anskaffelser (LOA). Det betyr også at anskaffelsesstrategi/policy og handlingsplaner omhandler bærekraft. Sentralt i dette er virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Det vil bla. si å ha strategier og planer for hvordan virksomheten identifiserer og håndterer virksomhetens negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø i hele leverandørkjeden. Gjennom å håndtere dette på en god måte bidrar virksomheten til oppnåelse av bærekraftsmålene.

Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes. Arbeidet med aktsomhetsvurderinger, og i denne forbindelse også oppfølging av leverandørenes aktsomhetsvurderinger, bør være en integrert del av virksomhetens anskaffelsesprosess. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Forankring: Anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.bergen.kommune.no/politikk/politiskeutvalg/375606/mote/3774256/sak/238490>

1.A.2 Hvordan er anskaffelsesstrategi/policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Arbeidet som ble gjort i forbindelse med ny anskaffelsesstrategi framgå av dokumentet "Framstilling anskaffelsesstrategi 2022-2025...". Det var en bred involveringsprosess og nedsatt en større arbeidsgruppe. Felles innkjøpsfaglig forum ble også involvert og saken ble sendt på intern og ekstern høring før endelig vedtak. Vi hadde en større heldagssamling med alle større innkjøpsmiljø i kommunen i januar 2023, samt muntlig gjennomgang av anskaffelsesstrategiens ulike mål og tiltak som var åpen for alle.

I tillegg til disse dokumentene rapporterer Bergen kommune på bærekraftsmålene. Det er politisk vedtatt at vi skal være en fairtrade kommune og vi er første menneskerettighetsby. Siste arrangement i anledning menneskerettighetsbyen Bergen ble avholdt på Rådhuset før jul i 2022.

Vi har også en rekke andre maldokumenter og veiledning som ligger under det enkelte steg i kontraktsoppfølging og i konkurransejennomføringsmaler.

1.B Forankring: Organisering, internkommunikasjon og kompetanse

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser for bærekraftig forretningspraksis organisert i virksomheten, og hvorfor?

Ansvar er beskrevet i vedlagte ansvarsmatrise. Det er et skille her mellom "tillitsbasert kontraktsoppfølging" og kontrollfunksjon. Sistnevnte er sentralisert til en liten gruppe i Innkjøp konsern. Disse bistår også dersom det er behov for råd/veiledning i forbindelse med kontraktsoppfølging. Kontraktskrav er omforente og de samme skal benyttes av alle kommunens avdelinger.

Nærmere rutinebeskrivelser finnes i dette politiske vedtaket:

<https://www.bergen.kommune.no/politikk/politiskeutvalg/900102/mote/1128129/sak/211352>. Rutinene er under utvikling og oppdaterte rutiner foreligger til en hver tid i kommunens kvalitetssystem.

Det utarbeides også hvert halvår en plan for kontroll av samfunnsansvarskrav. Planen utarbeides hvert eller annethvert år og er unntatt offentlighet etter offentleglova § 24. Dette fordi den inneholder informasjon om planlagte kontrollaktiviteter hvor innsyn vil kunne "motverke offentlige kontroll- eller regulerings tiltak eller andre pålegg eller forbod, eller føre til fare for at dei ikkje kan gjennomførast".

1.B.2 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å arbeide med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser og følge opp dette hos leverandører?

Alle nyansatte skal gjennom et grunnkurs for samfunnsansvar i anskaffelsene. Det planlegges også et eget kurs i kontraktsoppfølging av samfunnsansvarskrav.

I tillegg er sentral samfunnsansvarsgruppe tilgjengelig for råd/veiledning og drar annethvert år rundt i avdelingene og diskuterer hvilke kontrakter som bør prioriteres for nærmere kontroll.

1.C. Forankring: Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Dette følger av tidligere nevnte anskaffelsesstrategi og politisk vedtak for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter, samt egne vedtak for klima, miljø og dyrevelferd. I tillegg har kommunen nylig vedtatt en ny Grønn strategi og vi har en ny intern klima- og miljøplan på trappene, antakelig våren 2023. Vi har også en egen strategi for etisk og rettferdig handel og et arbeid knyttet til en revidert strategi som antakelig kommer siste halvdel 2023.

Grønn strategi: <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/gronn-strategi>.

1.D Forankring: Partnerskap og samarbeid med leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med leverandørkjeden?

Leverandører skal framover levere egenrapportering på grunnleggende menneskerettigheter. Der de ikke svarer tilfredsstillende vil dette bli tatt opp av kontraktsansvarlig enten skriftlig eller som en del av et kontraktsoppfølgingsmøte eller begge deler. Bergen kommune har et kontraktsadministrasjonsverktøy hvor det ligger milepæler med e-postvarsel som skal hjelpe kontraktsansvarlig med å huske å følge dette opp i samsvar med kontraktens bestemmelser.

Bergen kommune benytter DFØs kontraktskrav og forenklede egenrapporteringsskjema, og anser det derfor som unødvendig å laste dette opp her.

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i anskaffelser under rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Det er krevende for kontraktsansvarlig å få tilsendt mye dokumentasjon. Vi tenker framover at åpenhetsloven vil gjøre det lettere, og vil nå som hovedregel be leverandører om å lenke til egen hjemmeside hvor vi vil se om det foreligger tilfredsstillende beskrivelser av aktsomhetsvurderinger. Der det ikke gjør det ber vi i egenrapporteringen om at dette sendes gjennom vårt digitale kontraktsoppfølgingsverktøy. Dersom informasjonen ikke er god nok eller tilstrekkelig, vil dette tas opp i kontraktsoppfølgingen og eventuelt sanksjoneres dersom det ikke er tilfredsstillende eller ikke leveres i tide.

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning eller skade på, mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden.

For offentlig sektor vil det være vesentlig å foreta denne type kartlegging i flere faser av en anskaffelsesprosess. Først overordnet i planleggingsfasen og deretter i konkurransegjennomføringen. Virksomheten må i planleggingsfasen tilegne seg overordnet kunnskap om risikobildet for de aktuelle produkter/tjenester som inngår i anskaffelsen. Deretter, ut fra grad av risiko, tilpasse videre dialog, krav, kriterier og oppfølging mot aktuelle tilbydere/leverandører (konkurransegjennomføring).

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, samfunn og miljø må også inngå i kontraktsoppfølgingen for å redusere og forebygge risiko for menneske, samfunn og miljø. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av tilbydere/leverandører er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 Risikokartlegging

Når det gjelder hvilke anskaffelser vi skal stille krav i baserer vi oss i hovedsak på DFØs risikoliste. Men der det er ukjent risiko eller vi vet det er høyintensivt arbeid, stiller vi gjerne krav likevel.

Etter kontraktsinngåelse baserer oss på leverandørenes egne risikoanalyser og følger opp at disse er gode nok og at de prioriterer most salient risk. Vi har også tiltak i egne politiske vedtak om at vi skal følge opp med nærmere stikkprøvekontroll.

Vi har altså ikke et eget risikokartleggingssystem og anser ikke det for å være hensiktsmessig, da det varierer sterkt fra bransje til bransje hvilke systemer som finnes og er hensiktsmessige, og hvilke bransjeinitiativ leverandørene tilslutter seg. Vi forventer og følger opp at samtlige leverandører dokumenterer at de arbeider med aktsomhetsvurderinger og at de utvikler seg og vil følge dette opp som avvik fra kontrakt om arbeidet som gjøres ikke er tilfredsstillende.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Ethiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

1

I hvilke type anskaffelser	
Ant. leverandører på avtalen	
Anvendt som kvalifikasjonskrav	
Anvendt ved tildeling av kontrakt	
Anvendt som kontraktsvilkår	

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 List opp virksomhetens prioriterte risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Relatert tema	Geografi

Vi har særlig fulgt opp umodne bransjer for å sikre at leverandører kommer opp på et minimumsnivå. Bygg og anlegg og kjøretøy har vært prioritert i 2022.

2.A.4 Beskriv prioriterte risikoområder og bakgrunn for prioriteringen av disse. Beskriv hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med. Beskriv videre også om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Høy risiko og lav modenhet. Mange andre leverandører og bransjer har også høy risiko, men der vi ser at leverandørene arbeider godt og systematisk med dette ser vi mindre behov for å involveres. Da har vi valgt å prioritere å jobbe tettest med bransjer med lav modenhet.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte.

For offentlig sektor vil kartleggingen bl.a. innebefatte å benytte informasjon, kunnskap og dokumentasjon som leverandør innehar. Leverandør skal inneha oversikt over bl.a. risiko på land- og sektornivå og kunnskap om hvordan prioritere basert på mest vesentlig negativ påvirkning mennesker, samfunn og miljø. Dog må virksomheten selv gjøre sine innledende vurderinger på risiko og prioritering av dette.

Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres.

Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne strategier, policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stans, forebygg eller reduser (planlegging, gjennomføring og oppfølging)

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, samfunn og miljø.

Prioritert negativ påvirkning/skade	
Overordnet mål :	Leverandør innen bygg/anlegg Leverandør for kjøretøy
Status :	Innhentet dokumentasjon og sikret at leverandør jobber videre gjennom jevnlig kontaktpunkter.
Mål i rapporteringsåret :	Sikre gode nok rutiner for aktsomhetsvurderinger. Vi har gitt konkrete tilbakemeldinger til leverandører om forbedringspunkter og vil følge dette opp videre.

Utførte tiltak og begrunnelse :

Mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

ANDRE TILTAK FOR Å HÅNDTERE NEGATIV PÅVIRKNING

Beskriv virksomhetens generelle tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning knyttet til anskaffelser, også i leverandørkjeden.

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Vi stiller ambisiøse og konkrete krav i anskaffelser og har en egen gruppe som bistår med dette inn i kommunens anskaffelser.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Samme som over. Vi vil stille ambisiøse og effektfulle krav for omstillingen til lavutslippssamfunnet.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Dette gjøres kontinuerlig.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Vi stiller krav om miljømerkede produkter, dyrevernmærkede produkter, økologimerker og rettferdig handel merker for produkter hvor dette finnes. Vi har politiske vedtak hvor det er besluttet at merkeordninger skal benyttes.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Der det framkommer at dette ikke respekteres av leverandører vil vi ta dette opp og sikre etterlevelse av våre kontraktsvilkår, der heving av kontrakten vil være et av flere "virkemidler". Vi har også gjennomført dialogmøter med fagforeninger lokalt om anskaffelse av vekttertjenester og om seriøsitet i byggebransjen.

3.B.6 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Samme som over. Vi har varslingskanaler internt og eksternt.

3.B.7 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, samfunn og miljø

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging.

Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre (f.eks leverandører).

Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger ved anskaffelser og i kontraktsoppfølging brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A. Overvåke og evaluere (oppfølging)

4.A.1 Beskriv hvem som har ansvar for å overvåke effekten av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø i forbindelse med anskaffelser, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis.

Dette gjøres metodisk og regelmessig som en del av innkjøper og kontraktsforvalters evaluering av konkurransefasen og kontraktsfasen gjennom bruk av erfaringsnotat.

4.A.2 Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til bærekraft, inkludert etiske- og sosiale krav, i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Antakelig vil dette ha vært tema i alle store rammeavtaler, samt større entrepriser. Normalt vil det være oppfølging av dette minst årlig.

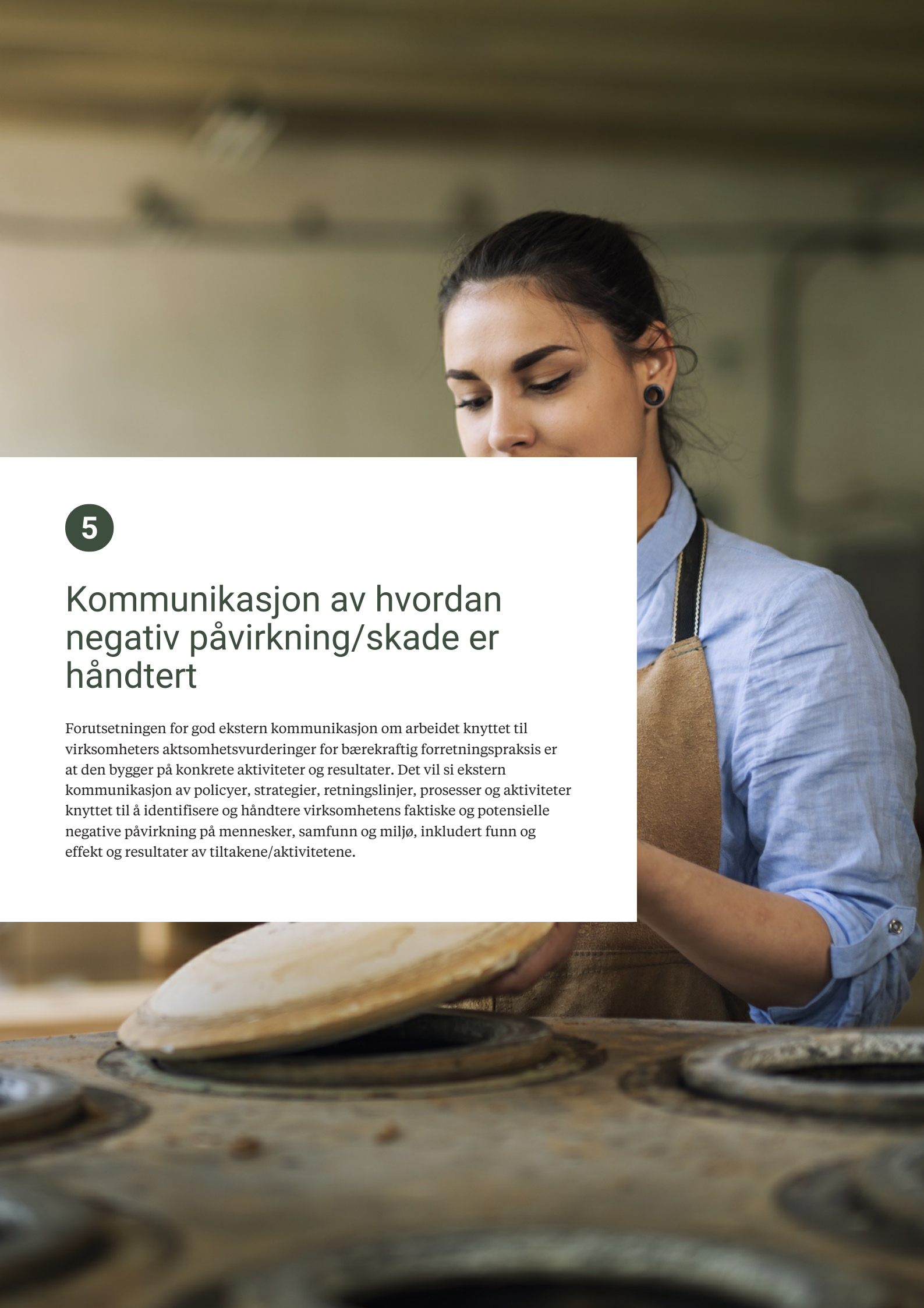
4.A.3 Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kravene hos aktører i leverandørkjeden? Faktiske negative konsekvenser for mennesker og miljø omfattes. Manglende åpenhet om leverandørkjede og manglende bærekraftspolicy kan også være vanlige avvik. Hvis ja: Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

1

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid etc)	
Hvor i leverandørkjeden?	
Tiltak iverksatt for å rette avvik	
Status	

Det jobbes kontinuerlig med forbedring og leverandørers forståelse av hva aktsomhetsvurderinger som metode er. Vi får lite informasjon om konkrete avvik, men dette tas regelmessig opp i leverandørdialog. VI har altså ikke registrert store avvik på dette i rapporteringsåret.

A woman with dark hair tied back, wearing a light blue button-down shirt and a brown leather apron, is focused on her work. She is looking down at a large, round, metal lid that she is holding over a large, dark metal pot. The background is a blurred kitchen setting with various metal surfaces and equipment. The lighting is warm and natural, highlighting the textures of the clothing and the metal.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Det vil si ekstern kommunikasjon av policyer, strategier, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, inkludert funn og effekt og resultater av tiltakene/aktivitetene.

5.A. Kommunisere eksternt (oppfølging)

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med aktsomhetsvurderinger i anskaffelser, kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Alle politiske vedtak det er lenket til foreligger offentlig på kommunens nettsider. Vi har også hatt en rekke innlegg om temaer i bransjeforeninger og anskaffelsesarrangementer. Senest på DFØs Anskaffelseskonferanse og vårt eget arrangement i Rådhusets kantine om "Menneskerettighetsbyen Bergen".

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, samfunn eller miljø, håndteres skaden gjennom å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting.

Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for, eller samarbeide om, tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert. Ved inngåelse av leverandørkontrakter, hvor det viser seg at leverandøren, enten direkte eller indirekte, har bidratt til skade på mennesker, samfunn og miljø, forventes det at også oppdragsgiver bidrar til gjenoppretting. Grad av bidrag til gjenoppretting fra oppdragsgiver kan i denne sammenheng variere. I mange tilfeller vil den mest aktuelle handlingen være, som et minimum, å påse at leverandør utfører sin plikt til å bidra til gjenoppretting videre i leverandørkjeden. (Kontraktsoppfølging på pkt. 2.6 i kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter i leverandørkjeden, utarbeidet av DFØ og EHN).

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens strategi/policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø

Dette vil normalt få konsekvenser for leverandørene gjennom våre sanksjonsbestemmelser.

6.A.2 Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Vi har bedt om at leverandør etterbetaler lønn og overtidbetaling når vi har funnet avvik fra våre kontraktsvilkår. Det er dokumentert gjennom bankutskrift at etterbetaling har skjedd.

6.B Sikre tilgang til mekanismer for gjenoppretting (oppfølging)

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at påvirkede arbeidere og lokalsamfunn i leverandørkjeden har tilgang til effektive mekanismer for gjenoppretting, når det er aktuelt

Vi har varslingskanal på våre nettsider. I tillegg går vi på kontroller og ber om dokumentasjon på arbeid som utføres i Norge. Vi følger også opp leverandører der varer eller tjenester kommer fra utenfor Norge.

Kontaktinformasjon:

Bergen kommune

Juni Skjold Lexau, spesialrådgiver miljø- og samfunnsansvar, 93094014

juni.lexau@bergen.kommune.no